



labod

leto XV.

Novo mesto, 3. aprila 1989

številka 5-6

glasilo delovne organizacije labod tovarne oblačil novo mesto

v današnji številki

— Vse o možnostih za letošnji poletni oddih in prijavnica za letovanje

— Kako napredujejo priprave na našo reorganizacijo z roki in nosilci nalog

— O delu osnovnih organizacij ZK v Labodu

— Nekaj zanimivih pogovorov

— Povprečna cena našega časopisa v lanskem letu je bila 1180 din. Kaj smo pisali, kdo je pisal in — ali smo dovolj storili za to, da je nova številka časopisa v tozdih primerno ponudena delavcem?

— Milanski sejem mode piše besedo »Ženska« z veliko začetnico

— Naše stalne rubrike

— Pa še marsikaj



Novomeški teden slovenskega filma vedno spremljajo tudi gostje. Letos so sodelovali avtorji filma Kavarna Astoria (režiser Jože Pogačnik, organizatorica snemanj Dragica Petrovič in glavni igralec Janez Hočevar — Rifle). Spremljala jih je predsednica ZKO Novo mesto, Staša Vovk. Obiskali so tudi Labod in si ogledali proizvodnjo.

program reorganizacije podjetja

Skladno z 2. odstavkom 193. člena zakona o podjetjih (Ur. l. SFRJ, št. 77/88) je delavski svet DO nosilec aktivnosti za določitev predloga »organiziranja in usklajevanja samoupravnih splošnih aktov s tem zakonom«.

Čeprav je DS DO že imenoval strokovno skupino, ki pripravlja predlog spremembe v samoupravni organiziranosti, pri čemer je osnovno izhodišče bilo uresničevanje sprememb ZZD, po katerih je DO tržni subjekt pravnega in blagovnega prometa, menimo, da mora DS ponovno sprejeti ustrezen sklep v smislu navedenega določila zakona o podjetjih, ki je bil sprejet konec preteklega leta in ki velja od 1. 1. 1989. Pri tem je nujno, da DS

DO določi skupino in njene naloge: glavnega nosilca vseh aktivnosti, upoštevajoč že ustrezna pooblastila po določbah zakona o podjetjih, ter roke za osnovne faze vseh aktivnosti. To pomeni, da je racionalno združiti vse postopke v enoten postopek, v katerem lahko posamezne strokovne skupine opravljajo posebne naloge. DS DO mora pri imenovanju strokovne skupine in nosilcev vseh aktivnosti ter pri opredelitvi nalog skupine imeti pred očmi najpomembnejša določila, in sicer:

1. Podjetje je pravna oseba, ki je nosilec pravic in obveznosti v pravnem prometu.

2. Deli podjetja niso pravne osebe.

3. V statutu podjetja se opredelijo le osnovni deli podjetja in njih posli oz. zadeve, ki jih opravljajo v okviru dejavnosti podjetja, notranja organizacija podjetja je predmet splošnega akta.

4. Organizacijo podjetja predlaga poslovodni organ; DS podjetja določa organizacijo podjetja; poslovodni organ je predviden le v podjetju, ne pa v delih podjetja.

5. Poslovodni organ prav tako predlaga imenovanje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Na katerih delih bomo imeli delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, je treba določiti s splošnim aktom. Poslovodni organ določa tudi o razporejanju delavcev k določenim delom in nalogam.

Določila iz točk 3, 4 in 5 dejansko odločilno vplivajo na vodenje postopka o organizaciji podjetja v smislu določb zakona o podjetjih. Nosilci postopka naj bodo delavci, ki bodo imeli največja pooblastila v organizaciji dela in v zvezi s tem tudi največjo odgovornost. To pomeni, da je pri teh aktivnostih poudarek na organiziranju podjetja, k temu je prilagojen akcijski program, ki ga je sprejel DS DO.

6. Zakon o podjetjih določa le osnovna izhodišča za samoupravljanje in odločanje delavcev ter organe upravljanja le na ravni podjetja. Konkretizacijo teh določil bomo morali opredeliti s statutom podjetja in tudi z drugimi splošnimi akti.

7. Temeljni splošni akt podjetja je statut podjetja, ki se obvezno sprejema na referendumu. Drugi splošni akti podjetja morajo biti usklajeni s predpisi in statutom. V

(Nadaljevanje na 2. strani)

glavnem bi jih sprejemal delavski svet podjetja, kar predstavlja veliko racionalnost.

8. Družbena usmeritev, ki je tudi naš interes, je, da se z usklajevanjem organizacije podjetja in medsebojnih odnosov ne smejo povzročiti nasprotni učinki (nesmiselni reintegracijski odnosi), ampak nasprotno, da se obstoječa DO konstituira kot podjetje s sodobno notranjo organizacijo dela in samoupravnimi odnosi.

Problematika organiziranja podjetja, skladno z določbami zakona o podjetjih, zajema naslednja pomembnejša področja:

1. analizo dosedanje organizacije in samoupravne organiziranosti, z namenom, da se pri predlaganju novih rešitev pride do najbolj ustreznih rešitev;

2. notranjo organizacijo podjetja, vključno do posameznih del in nalog oz. delovnih mest, kar se delno ureja s statutom podjetja, večji del s posebnim splošnim aktom o notranji organizaciji podjetja;

3. uresničevanje samoupravljanja, upravljanja in poslovodstva podjetja; predvsem bo pomembna ločitev poslovodstva od samoupravljanja oz. upravljanja;

4. urejanje vseh sprejetih sprememb z na novo sprejetimi splošnimi akti ali pa s spremembo obstoječih splošnih aktov; pri tem naj opozorimo, da nekaterih sedanjih splošnih aktov ne bomo več potrebovali.

Aktivnost pod točko 1 je dejansko že opravila strokovna skupina, o čemer je tudi podala poročilo DS DO. O tem so obveščeni tudi delavci, ker je ustrezno gradivo objavljeno v internem glasilu. Prav tako je delno opravljena naloga iz točke 2. Aktivnost na vseh omenjenih področjih bi morala potekati istočasno. Pri tem so normalne določene faze v celotnem postopku in ustrezni rokovi. Poglejmo sklepe DS DO v zvezi s tem.

1. DS sprejema program organiziranja in usklajevanja organizacije podjetja z zakonom o podjetjih (program 1201/10-89), pri čemer je za roke odločilno izhodišče, da se statut podjetja sprejme do 30. 6. 1989. Ta rok se lahko podaljša le iz razloga, če so ovira za to pomembni sistemski predpisi.

2. DS imenuje strokovno komisijo, ki naj pripravi strokovno podlago za organiziranje DO v skladu z določili zakona o podjetjih. Delo strokovnega teama vodi direktor DO Milan Bratož. V komisiji so:

a) vsi poslovodni organi TOZD in DSSS: Marjan Vodopivec, Andrej Kirm, Mirko Žagar, Edo Komočar, Jože Tekstor, Francka Primožič, Angelca Blatnik in Albina Tušar;

b) strokovni delavci: Darko Urek, Rozina Kum, Dimitar Perić, Sonja Kastelic in Dragica Nenadić.

3. Strokovna podlaga za organizacijo DO skladno z določili zakona o podjetjih zajema poleg analize dosedanje samoupravne organiziranosti in predloga o makro notranji organizaciji (že narejeno in je delavski svet obravnaval), upošteva omenjeni program, v prvi fazi odločilne akte, ki omogočajo konstituiranje podjetja, in sicer:

a) osnutek statuta podjetja,

b) pravilnik o notranji organizaciji podjetja,

c) pravilnik o pridobivanju in delitvi dohodka ter dobička,

č) spremembe tistih splošnih aktov TOZD, ki so sedaj enotni in bi jih lahko z manjšo spremembo sprejeli kot splošne akte podjetja (primer: pravilnik o varstvu pri delu, o požarni varnosti, o osebnih dohodkih in stanovanjskih razmerah ipd.).

Ti akti predstavljajo enoten projekt, ki omogoča, da podjetje takoj po konstituiranju zakonito in neovirano posluje.

4. Direktor DO je pooblaščen, da imenuje nosilce (mandatarje), ki so dolžni skladno s programom predložiti organizacijo posameznih področij, ki so odločilna za uresničevanje poslovnih funkcij v podjetju. Z nosilci teh zadolžitev so dolžni aktivno sodelovati poslovodni organi sedanjih TOZD. Mandatarji za organizacijo posameznega področja (sektorja) so dolžni pripraviti strokovno podlago za organizacijo področja, tako da:

a) opredelijo nalogo področja,

b) opredelijo delitev dela v področju na nižje organizacijske enote (oddelke, službe, brigade ipd.) ter naloge teh enot,

c) določijo nosilce — organizatorje dela posamezne nižje organizacijske enote, pri čemer se jih zadolži, da predložijo organizacijo dela svoje organizacijske enote, tako da se:

— določijo delovna mesta — opis,

— določijo število in struktura izvajalcev del in nalog na posameznih delovnih mestih.

Mandatar za organizacijo področja (sektorja) in organizator dela v posamezni organizacijski enoti dokončno določita organizacijo dela v organizacijski enoti.

5. Z namenom uresničevanja programa je strokovni team dolžan takoj:

a) imenovati posebno skupino za pripravo splošnega akta o pridobivanju in delitvi dohodka ter dobička;

b) imenovati posebno skupino za pripravo splošnega akta o notranji organizaciji

podjetja; ta skupina je dolžna sodelovati z nosilci organizacije dela na vseh nivojih;

c) sodelovati s pravno službo, ki pripravlja osnutek statuta podjetja ter spremembe splošnih aktov TOZD, tako da jih uporabljamo kot enotne splošne akte podjetja.

6. Glede na gospodarske težave in poslovne učinke ter na potek postopka reorganizacije in z namenom, da ne bi v tem času prišlo do opuščanja pri delu in odgovornosti za izvršitev vseh sprejetih ukrepov in odločitev organov upravljanja na vseh nivojih v DO, so leti dolžni:

a) za vse pomembnejše odločitve zahtevati vnaprej pripravljeno strokovno gradivo, ki bo osnova za odločitve (analize problemov, posledice in predlog ukrepov);

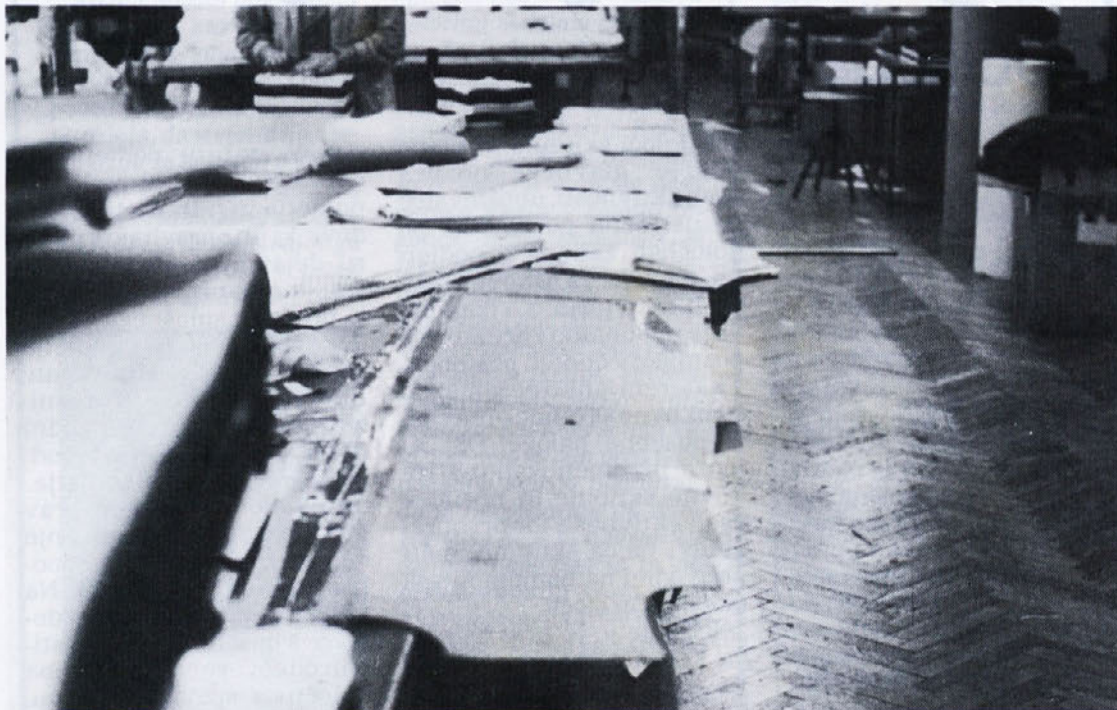
b) da je vsaka odločitev na seji organa upravljanja natančno opredeljena (narekuje predsednik organa), in sicer tako, da vsebuje:

- vsebino odločitve,
- izvrševalca naloge,
- rok in način izvršitve;

c) zahtevati, da se sprejeti sklepi organa upravljanja takoj naslednji delovni dan posredujejo izvrševalcu naloge ter da so delavci o sklepih na običajen način obveščeni (oglasna deska, razglasna postaja ali bilten oz. okrožnica).

Iz tega izhaja, da je osnovna poanta v spreminjanju organizacije dela v delovni organizaciji, ne pa v usklajevanju samoupravnih splošnih aktov z zakonom o podjetjih, saj bodo ti le posledica teh sprememb.

DIMITAR PERIĆ, dipl. iur.



o sanacijskem programu

Uradno odgovoren za pripravo sanacijskega programa, ki mora biti nared do konca aprila, je **direktor tozda Commerca, Marjan Vodopivec**, kajti izguba je knjižena na tozda Commerce, vemo pa, da gre pravzaprav za izgubo na ravni delovne organizacije. Zato je tudi mnenje direktorja tozda Commerce, da sanacijski program tega tozda ni dovolj in da moramo, tako pa je tudi mnenje vodstva DO, pripraviti sanacijski program na ravni delovne organizacije.

Težko je razmišljati o izgubi, ki je nismo vajeni. Toda tukaj je in z njo se moramo takoj spoprijeti.

»Dejstvo je,« pravi direktor Commerca, »da smo ob divjanju inflacije in skoku obrestnih mer v drugi polovici lanskega leta opozarjali na težave. Nismo pa pričakovali, da se bodo odrazile v tolikšni meri.

Vzroke za nastalo izgubo vidimo v kroničnem pomanjkanju lastnih obratnih sredstev, kar povzroča najmanj dragih kreditov. Vemo, da smo kljub nagli inflaciji prodajali po fiksnih, januarja določenih cenah. Sicer pa je treba dodati, da nihče lani še ni korigiral cen, letos pa se že poslužujemo tekočega usklajevanja teh.

V drugem polletju smo podaljšali DUR, kot večina konfekcionarjev, čemur se nismo mogli izogniti. Rok plačila smo podaljšali za 15 do 30 dni največjim kupcem, kar se je moralo odraziti tudi v končnih rezultatih. Pomanjkanje izvoza v zadnjem kvartalu smo nadoknadili z dopolnilno ponudbo in tako dosegli sicer rekordno realizacijo, ki pa, na žalost, ni prinesla pričakovanega efekta, ampak se je izkazala celo kot negativna.

Naše obveznosti so povečani vezane na takojšnja gotovinska plačila, mi pa smo imeli pretežno menična plačila, še posebno v zadnjem kvartalu. Zaradi že omenjenih gotovinskih obveznosti smo menice eskontirali, kar je ponovno zmanjševalo efekte uspešne jesenske prodaje.

To je nekaj vzrokov, ne pa opravičil za nastalo stanje. Naš sanacijski program bo moral razdelati vsa vitalna področja delovanja in pos-

lovanja. Priprava tega je timsko delo, v katerem bodo morale sodelovati strokovne službe DSSS in Commerca. Med nalogami, ki jim moramo posvetiti vso pozornost, so:

— **izvoz**: tu je naša naloga povečevati ga in skrbeti za rokovno usklajenost, sicer pa je to področje še najbolj dorečeno;

— **vprašanje finančne konsolidacije**;

— **usklajenost nabave in prodaje**, kar pogojuje številne pozitivne učinke; pri tem je treba še posebej poudariti **kvaliteto** in vlogo priprav dela, ki naj s svojim delom čimbolj pripomorejo, da bodo TOZD Izpolnile svoj plan 100%; seveda je tu naloga tudi na njih, saj pomožna kupljena surovina, ki ni predelana, žre samo sebe; takih primerov imamo kar precej; kar se cen tiče, naj povem, da nikoli nismo imeli nizkih cen, da pa smo sedaj za reši-

tež situacije posegli po še višjih, če ne že previsokih cenah, kar pa je lahko le trenutni izhod; take cene mora brezpogojno spremljati 100% kvaliteta, ki jo moramo trajno obdržati tudi pri morebitno nižjem nivoju cen;

— od strokovnih nalog v Commercu je **usklajenost nabave s proizvodnjo in prodajo glavna naloga**, pri čemer moramo v spremljajočih službah do popolnosti izpolniti analitiko in prognozo, ki naj pomaga do pravih poslovnih odločitev v vsakem trenutku;

— **vprašanje števila zaposlenih**, predvsem v režiji, je že nekaj časa izpostavljeno in gotovo je to eno najtežjih področij, ki bo povzročilo precej travm;

— **stroški** so poglavje, kjer že delamo na korenitem zmanjševanju;

— strožje bomo morali naravnati kurs **odgovornosti**,

finance so zrcalo stanja

Finance so zrcalna slika poslovanja in znotraj teh je likvidnost ena bistvenjših postavk (likvidnost je možnost gospodarskega subjekta, da poravnava prispele obveznosti — po Malem ekonomskem leksikonu). Kako je z našo likvidnostjo, govori direktor DSSS, **Andrej Kirm**: »Likvidnost je odvisna tudi od virov sredstev financiranja — to so lastna in tuja sredstva. Mi imamo premalo lastnih obratnih sredstev.

— **In kako okrepiti lastna obratna sredstva?**

»— Ustvarjati bi morali realno akumulacijo, torej bi morali poslovati z ostankom čistega dohodka, tega pa ne bi smeli porabiti za investicije. Okrepiti bi morali tudi dolgoročno obratna finančna sredstva z večjim deležem tujih dolgoročnih kreditov. Da pa bi prišli do teh, moramo imeti zaupanje tistih, ki nas bi kreditirali. Torej je vedno v ozadju dobro poslovanje. Tako vidimo, da finančnega področja ne moremo odvajati od ostalega poslovanja. Povedati pa je tudi treba, da je poslovanje s tako velikim deležem tujih virov otežkočeno zaradi zelo visokih realnih obrestnih

mer (do 20 odstotkov). Tako podjetje, ob dosegu 20 odstotne profitne stopnje letno, z njo komaj pokriva stroške obresti.«

— **Kako so zastavljeni naši ukrepi, ki jih je sprejel poslovni odbor in delavski svet DO?**

— »V ukrepih je zastavljenih nekaj prioriteten nalog, ki lahko bistveno vplivajo na izboljšanje naše likvidnosti. Vedeti moramo, da je med našimi stroški v strukturi celotnega prihodka le 10 odstotkov ostalih materialnih stroškov. Torej se moramo lotiti tistih področij, kjer izgublamo največ. Tu so terjatve do **kupcev**. Ob poznejših plačilih denar nima več enake vrednosti, na račun česar izgublamo do 40 odstotkov zaračunane prodaje. Pri terjatvah ima zato vsak dan velik pomen.

Sledi področje **obračanja zalog**. Tu smo sicer že veliko naredili, vendar — glede na našo situacijo — še ne dovolj. Nedovršena proizvodnja ni toliko problematična, veliko dela pa nas čaka še pri zalogah surovin in gotovih izdelkov. Za visoke zaloge surovin pa ni odgovorna le nabava, ampak tudi sistem našega planiranja. Ta

ki bo moral s seboj prinesiti sankcije (pri odgovornosti za nastalo situacijo, kot tudi za sprotne odločitve in poteze) in stimulatивnejše nagrajevanje pri pozitivnih rezultatih.

Skratka, ob že sprejetih ukrepih za izhod iz krize na poslovnem odboru bo treba še z nekaj dodatnimi konkretnimi nalogami opredeliti naš sanacijski program. Ob tem pa ostaja še naprej odprta dolžnost doslednega izpolnjevanja nalog slehernega. In na koncu je še vedno **vprašanje višine obrestnih mer**, ki še vedno lahko bistveno izniči prizadevanja, kar se je odrazilo koncem lanskega leta in tudi v prvih letošnjih mesecih,« pravi direktor Commerca Marjan Vodopivec.

Smo torej v zelo resnem položaju in reševanje bo lahko tudi boleče. Če bodo sledili pozitivni rezultati, smo pripravljene potrpeti. Rezultate bodo prinesle predvsem sistemske spremembe, ne pa drobnjakarstvo. Zato je pričakovati nekaj zelo koristnih obratov.

izhaja iz proizvodnih kapacitet in temu je vse podrejeno. Menim, da bomo morali koreniteje obrniti te tokove in poleg realno zastavljenega plana proizvodnje, izdelati plan prodaje ter na osnovi tega še plan nabave. Torej nedoseganje »realno« zastavljenega plana povzroča navedene težave.

Sledi področje **investicij**, ki smo ga začasno dorekli, oziroma jih prekinili. Tudi za naprej pa mora veljati, da so lahko realizirane le tiste investicije, za katere bo elaborat nakazal rentabilnost.

Veliko možnosti za našo ozdravitev imamo lahko tudi v **reorganizaciji**. Toda ta mora slediti pozitivnim izkušnjam iz organizacije dela v svetu ter izhajati iz analize dosedanjih organiziranih, pri čemer bi opuščali vse, kar je vplivalo na slabše poslovanje in se oprli na področja, kar smo bili že do sedaj uspešni. Ob tem, pa je v razvojnem projektu treba doreči, seveda, tudi novosti, ki nas bodo potegnile naprej. Zato bi veljalo še dobro razmisliti, do kje se naj centralizirajo poslovne funkcije in katera področja naj bi ostala v pristojnosti proizvodnih delovnih enot.« Lj

zakaj je toliko izstopov iz ZK

Osnovne organizacije so premalo aktivne, občinske konference ZK pa tudi ne kažejo kaj dosti zanimanja za delo na terenu...

Kakšne množičnosti v osnovnih organizacijah ZK v Labodu še nikoli ni bilo, v zadnjem času pa so že tako maloštevilne OO še bolj zdesetkane. Poglejmo, kako se giblje članstvo ZK po naših tozdih:

V Tip-topu so 4 člani ZK, lani so imeli 2 izstopa. Med štirimi vztrajnimi je že sedaj ena članica vezana na krajevno skupnost, na KS pa se želi vezati še ena od članic ZK. Torej ostajata še 2 člana v tozdu, s čimer ni več osnovne organizacije. Zato sekretarka **Marjana Lenič** meni, da bi se morali povezati z OO v enoti Commerce, saj so pod isto streho. Ob večjem številu bi bili lahko bolj učinkoviti in tako tudi bolj sprejemljivi za nove, mlade člane.

V ljubljanski enoti Commerce je 6 članov, lani pa so imeli 2 izstopa. Sekretar **Stevo Dušenovič**, meni, da je to povsem sprejemljivo, meni pa tudi, da izstopov ne bi smeli tako panično obravnavati, ker so nekaj povsem logičnega. Pričakovati jih je še kje drugje, ne le v ZK, pravi. Sicer pa je OO v enoti Commerce precej delovna. Pogosto se sestajajo in obravnavajo vsa tekoča interna in eksterna vprašanja.

Tudi v tozdu **Zala** je 6 članov in tudi tu so imeli lani 2 izstopa, pravi sekretarka **Nada Mohorič**. Kljub dokaj številni OO za tako majhen tozd sami zase pravijo, da niso dovolj delavni. Redno sicer obravnavajo vsa interna gradiva, vendar ponavadi skupaj z ostalimi DPO.

Branka Mikša, sekretarka OO ZK v tozdu **Ločna**, je povedala, da je v tej osnovni organizaciji 10 članov ZK, trenutno pa ima eno vlogo za izstop. Aktivnost ni izrazitejša, povezujejo se in sodelujejo s sekretariati vseh treh OO. Sicer pa je v Ločni čutiti apatičnost in nemoč.

Lidija Hočevar, sekretarka OO ZK v **Libni**, meni, da je težko govoriti o aktivnosti oziroma neaktivnosti. Njihova OO šteje 20 članov, lani pa ni bilo izstopov. Trenut-

no imajo eno vlogo za izstop, in to izključno zaradi zdravstvenih vzrokov. Po številu sestankov osnovne organizacije ne bi mogli govoriti o kakšni veliki delavnosti, vendar pa so člani ZK prisotni v vseh organih upravljanja in DPO. Ukvarjajo se predvsem z lastnimi problemi, pri čemer vidijo edino možnost za premik.

Temenica ima 3 članice ZK. Malo, vendar pa samo število še nič ne pove. Kajti vse tri članice so zelo aktivne v svojem okolju. Zato so tudi reagirale na »na pamet« ocneno iz občinske konference ZK, češ da v Temenici ni nobene aktivnosti. Niti enkrat namreč niso bile deležne obiska predstavnika občinske konference ZK, torej je težko soditi o njihovem delu. **Marija Tratar**, sekretarka, meni, da se uspešno spoprijemajo z lastnimi problemi, čeprav niso bile deležne ne pomoči ne podpore z občinske strani.

Majda Gosenca je sekretarka OO ZK v tozdu **Commerce**, ki šteje 16 članov.

Trenutno ima 4 vloge za izstop, lani pa izstopov ni bilo. Misli, da je pozitivna oblika dela na ravni treh sekretariatov v Novem mestu, vendarle pa manjkajo tudi seje lastne OO, kjer bi lahko razdelali svoja vprašanja.

Delta je poseben primer, saj nima več svoje osnovne organizacije. Lani smo imeli en izstop, letos pa so izstopili vsi, razen dveh članov ZK. Tako so imeli v začetku leta kar 11 izstopov. Vzroki za ta množičen izstop so — kot navajajo — predvsem večne obljube, od katerih ni bilo nobenega učinka. Nikoli ni bilo na njihove seje nikogar iz občinske konference ZK, nikogar niso zanimali njihovi specifični problemi, vezani na težko delo in pretežno ženski kolektiv. Ob zadnjih dogodkih se je s člani pogovarjala izvršna sekretarka, vendar je bilo takrat že prepozno. Vzroki so torej v neučinkovitosti, v sedanjem težkem stanju v gospodarskem in političnem smislu.

Nikola Koljanin je sekretar OO ZK v DSSS, kjer je 15 članov. Lani so bili trije izstopi. Aktiven je predvsem sekretariat, sicer pa se člani ZK sestajajo na skupnih sejah s Commerce in Ločno.



V zadnjem času je torej prišlo do dokajšnjih sprememb v članstvu ZK. Tudi o tem bo govorila konferenca ZK Labod, za katero je njena predsednica, Dragica Nenadič, tudi ugotovila, da ima že precej zdesetkano predsedstvo. O zaključkih te bomo pisali po seji. Ob samih pripravah na to pa velja opozoriti na konkretnost. Kot so ugotovili komunisti v novomeškem delu Laboda na zadnji seji, je naša delovna organizacija v precejšnjih težavah in takemu stanju bo treba prilagoditi tudi gradivo. V gradivu z naslovom »Kako se naravnati za čas, ki prihaja«, je 70 točk, med katerimi se jih 35 začneja z besedico »izboljšati«, 13 s »povečati« in 9 z »zmanjšati«. Gotovo je vsebina še kako aktualna in nujna, toda dodati ji bo treba še kako, kdo in do kdaj. Tudi ugotovitev, da je to gradivo precej podobno zaključkom z naše prve seje konference, pove, da marsikdo svojega še ni oddelal. Tu pa se imajo člani ZK marsikaj za vprašati.

kdo se boji sindikalne liste

Sindikalna lista je zopet aktualna. Je v javni razpravi in osnovne organizacije sindikata naj bi o njej razpravljale ter sprožile aktivnosti za njeno uveljavitev, za vnos določil v naše akte. Sicer so mnoge postavke, ki jih navede sindikalna lista, že vključene v naše akte, vendarle pa prinaša tudi marsikaj novega, tudi za kolektivne pogodbe.

V eni sapi tarnamo nad nemočjo sindikata in apatičnostjo, tarnamo in čakamo, da nam kaj »pade v naročje«. In ko »pade« sindikalna lista, zopet čakamo, da nam jo bo kdo sprejel. Kajti včasih je prenaporno ali pa celo prenevarno začeti ubadati se s tako kočljivimi zahtevami, kot jih prinaša sindikalna lista.

Toda, **kdo**, če ne sindikat, naj sproži akcijo? Gotovo ne direktorji ali kar sama prav-

na služba... čeprav bi bilo to menda najbolj pogodu našim sindikalistom. Včasih je morda še šlo tako, danes pa so drugačni časi. Zato na sindikaliste čakamo vsi.

Treba je dodati, da je sicer novomeška koordinacija vseh treh osnovnih organizacij razpravljala o sindikalni listi in priporočila, da njena določila vnesemo v akte. Drugje pa, po podatkih do danes (prvi pomladanski dan), še niso razpravljali o tem dokumentu, zato se sprašujemo, kdo se boji sindikalne liste?

Očitno sindikalisti sami, kajti urejanje nadomestil osebnih dohodkov, nadomestil za LD, izobraževanje, krvodajalstvo, izpad delovnih ur zaradi stavke, če naštejemo le nekaj teh, pa premjemki skupne porabe (jubileji, upokojitve, solidarne pomoči, odpravnine), material-

ni stroški v zvezi z delom in opravljanjem dela (dnevnice, nagrade, prenočnine, dodatki, prevozi...) ter pravice iz dela in gospodarjenja in pravice člana ZSS — to so teme, ki se tičejo slehernega delavca in sindikalna organizacija v posameznem delovnem okolju bi morala energično zahtevati sprejem takega dokumenta.

Sicer lista sama po sebi še ni čarobna palica, predstavlja pa oporo za zahteve po takem delu in gospodarjenju, da bi njena določila lahko dosegali in izvajali.



v tip-topu je premalo šivilj

V Tip-Topu se že močno prisotnemu problemu premajhnega števila delavcev v neposredni proizvodnji pridružujejo še odhodi starejših, bolj izkušenih delavcev. Te dni se je upokojila brigadirka **HERMINA MIHELČ**, konec meseca pa se bo upokojil vodja krojilnice **JERNEJ ŽUŽEK**.

Sicer pa ima Tip-Top po planu predvidenih 88 delavcev v neposredni proizvodnji, trenutno pa jih ima le 78. Torej 10 manj, povedati pa moramo, da tudi ti vsi ne delajo, saj so tu bolniške itd. Tako ima Tip-top, če odšteje planiran 12-odstotni izpad, še vedno 9 odstotkov ljudi manj. Med tistimi, ki so na delu, je tudi precej pripravnikov, ki še ne dosegajo 100-odstotnih rezultatov. Torej sta stiska in skrb odgovornih v Tip-Topu razumljivi.

Pripravili so objavo za več KV šivilj in za brigadirje krojilnice, za krojilce malih serij in za čistilke. Upajo, da bo kaj odmeva. Potrebovali bi seveda najmanj 10 šivilj, veseli pa bodo, če se bo javilo

težave z lepljenjem v delti

V brigadi lepljenja v tozdu Delta imajo veliko težav. Izhajajo iz slabe in stare strojne opreme. Novejši stroj — ta je star 15 let — je tako rekot polovico svojega časa pokvarjen, rezervnih delov pa očitno ni. Tako je lani stal skoraj šest mesecev, letos pa se redna manjša popravila stalno ponavljajo.

Zamujeno skušajo nadoknaditi na ostalih strojih. Ene mu rečejo »mazač«, ker pušča lepilo, drugega imajo še iz stare Delte. Ta stroj seveda ne more dati ne primerne kvalitete ne količine, vprašanje pa so tudi pogoji za delo na takem stroju, saj poteka na njem delo pretežno ročno.

Kako torej loviti količine in kako delati, da se novejši in kljub vsemu najustrežnejši stroj ne bi kvaril? Delavke so pod velikim pritiskom, saj so v stalnem strahu, da se bo stroj znova ustavil. To pa ne prinaša le zastojev v delu in nezadovoljstvo v brigadi ampak — kot je bilo nekaj časa slišati — tudi sankcioniranje. To izhaja iz določil pravilnika,



Kratek posvet odgovornih v Tip-topu.

vsaj nekaj interesentov na razpisana dela in naloge.

Da bi vendarle dosegli načrtovane rezultate, kljub tako klasičnemu pomanjkanju ljudi v proizvodnji, in ujeli roke, so delali v marcu tri sobote. V tem času so predelovali oblačila za domači trg, pri čemer so roki zelo pomembni, kajti izdelanih je že bilo nekaj kompletov s kratkim rokavom, kostimi pa so jim šele sledili. Tako je za prodajo tega artikla pomemben vsak dan in roke je treba kljub težavam ujeti.

Sobote, ki so jih oddelali v marcu, bodo koristili v maju, oziroma ob majskih praznikih.

ki govori, da ob malomarnem delu, ki povzroči okvaro, je delavec sam dolžan poravnati škodo. Vendar pa je bilo končno tudi na omenjenem stroju dokazano, da ne gre za malomarnost, ampak za mehansko okvaro.

Tako je velik delež skrbi sicer odpadel. Toda še vedno je v brigadi precej negotovosti, saj ni prijetno čakati na delo. Investicije pa so ustavljene — torej bo v brigadi lepljenja v Delti še nekaj časa težko.



Milica Meznarič, brigadirka lepljenja v Delti

čipke iz krškega

Na letošnji razstavi ročnih del, ki jo skupaj organizira tozđ Libna in Lisca, je prvo nagrado dobila naša upokojenka Amalija Orehini.

Že nekaj let organizira Libna, skupaj z Liscinim tozdom iz Senovega razstavo ročnih del ob 8. marcu. Izmenično so te razstave v Libni in na Senovem. Letos je bila tako razstava na Senovem. Bila je zelo lepa, čeprav skromnejša po obsegu kot prejšnja leta. Gotovo je na to vplivala tudi mila zima, ki je omogočala pridnim rokam tudi mnoga druga dela in je ostajalo manj časa za ročna dela. Svoje izdelke je razstavljalo pet udeleženk iz Libne, od tega tudi upokojenka Amalija Orehini, ki sodeluje prav vsako leto. Letos je med štirimi nagradami prejela **prvo**, za kar ji še posebno čestitamo. Amalija Orehini je predstavila izdelek iz čipk, torej jih ne najdemo le v Idriji, am-

pak tudi v Krškem. Poleg izdelka je razstavila tudi vse potrebno za nastajanje čipk, s čimer je demonstrirala tudi postopek dela.

Sicer pa je razstava pokazala, da naše šivilje marsikaj ustvarjajo — od kvačkanja, pletenja, vezenja, vozlanja, pa vse do lesenih izdelkov. Lani so v Libni začeli ob tej razstavi tudi s **kulinarično razstavo**, v Senovem pa so letos s tem nadaljevali. Na zadnji, zaključni dan razstave so pripravili same dobrote, med katerimi je bil tudi velikonočni pogrinek.

Tudi prihodnje leto bo razstava v Senovem, ker se bo Libna pripravljala na jubilejno 10. razstavo ročnih del in kulinarike, ki bo 1991. leta. Ob tej priložnosti želijo omogočiti še kaj novega, presenetljivega. Zato se že sedaj pripravljajo na obeležitev. Pridnim organizatorjem v Libni želimo veliko uspehov tudi v bodoče, saj negovanje ročnih del in tradicije veliko pomeni.



Vedno si radi ogledamo razstave ročnih del. Fotografija je iz ene od razstav, ki jih skupaj organizirata ob 8. marcu Libna in Liscin tozđ iz Senovega.

naša mnenja o poti iz težav

Tončka Vidmar, Joži Mežan, Marija Zidar (Temenica)

»Delavke delamo, kolikor moremo, ostalo, kar še vpliva na boljše rezultate, pa je v drugih rokah. Vendar pa je za boljše rezultate treba sti-

mulirati ljudi — to pa pomeni boljšo osnovo. Tudi za to bo treba poskrbeti. Poleg tega želimo naše vodilne večkrat srečati tudi v tozdu, med delavci, v proizvodnji. Težki časi so in samo skupaj bomo lahko dosegli boljše rezultate.«



Tončka Vidmar, Joži Mežan in Marija Zidar iz Temenice

Anica Konda (Tip-top):

»Trideset let sem v podjetju in marsikaj sem videla in doživela. Zato trdim, da je delež slabšega poslovanja tudi v preveliki administraciji, ki ni v celoti zasedena z delom. Še več, če človek želi opozoriti na odstopanje, ga v hiši nihče ne posluša in zato je treba zunaj te iskati pravico in rešitve. Tako ne gre. Opozorila bi tudi na preni-

ti dovolj potrpežljivih, da bi s še večjimi močmi vlekli voz iz težav.«

Mira Pleskovič (DSSS):

»Že nekaj let ugotavljamo slabo stanje v našem poslovanju in ves ta čas poslušamo, da bomo morali začeti drugače delati. Akcije pa ni. Zavedati se moramo, da če delamo za Labod, delamo tudi zase.«

Tilčka Pauman, likanje bluz v Delti:

»Disciplino bi morali še zaostriti, in če bi izboljšali pogoje za delo, bi tudi lahko še kaj več in kaj boljšega naredili.«

Ivana Bizjak, krojilnica (Delta):

»Veliko razmišljamo o tem, kako pomagati, da pridemo na zeleno vejo. V Delti smo se na primer odpovedali praznovanju 8. marca in s tem želimo kak dinarček primakniti k naši boljši likvidnosti. Na drugi strani pa slišimo, da v nekaterih tozdih ta denar namenjajo drugam. Skupaj smo, v istih težavah in ni prav, da se vsak po svoje obnašamo. Najprej bi morali poskrbeti za dom, potem bomo vsi skupaj lažje pomagali drugim. Menim, da bi morali tudi bolj razmisliti glede povečanja režije. Kontrolo večamo in gotovo je to potrebno. Toda kader za ta-



Anica Konda (Tip-top)

zke osnove, ki odganjajo mlade od nas. V naši brigadi smo v kratkem izgubili 5 mladih delavk, ki so pravkar zaključile pripravništvo. Šle so tudi iz stroke, vendar za občutno višji denar. Delo ni plačano in zato bo težko naj-

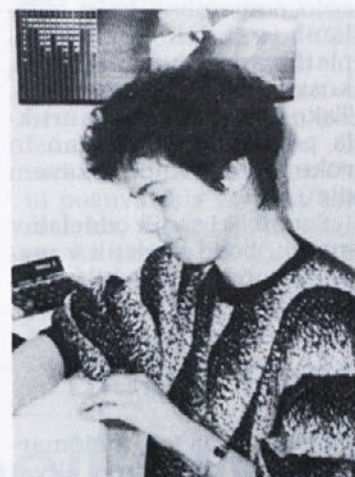


Ivana Bizjak (Delta)

ko odgovorno delo bi morali dobro pripraviti, ga kaliti v proizvodnji. To delo lahko opravlja izkušena in zrela oseba.«

Zdenka Zorc, blagajničarka (Delta):

»Ob tako pisani proizvodnji in tako napetih normah



Zdenka Zorc (Delta)

delavec težko še kaj naredi. Premalo pa poznam druge relacije, kjer je gotovo še kaj za postoriti na poti k boljšim rezultatom.«

Ivanka Ivanuša, šivilja (Delta):

»Priprava dela lahko veliko doprinese k boljšemu delu, enako usklajenost rokov in dobava materiala, dobro in ustrezno planiranje proizvodnje...«

Mimica Magdič, poslovna sekretarka (Delta):

»Na zborih smo govorili o težkem položaju in veliko mnenj smo slišali. Ljudje sprašujejo, ali je zaposlovanje v režiji, predvsem v Commercu, zares omejeno, ali je kaj manj ljudi zaradi računalnika, zato ker zmanjšujemo prodajo v nekaterih področjih Jugoslavije in podobno. Tu vidijo rezerve.«

Milica Meznarič, lepljenje v Delti:

»Pot iz težav je tudi v boljših odnosih in v boljših pogojih za delo. Več človek naredi, če ne dela pod hudim psihičnim pritiskom, in ob misli, da bo vsak svoje naredil. Da bodo stroji vzdrževani, da si bomo drug drugemu pomagali, ne pa se napadali in obtoževali in rahljali odnose.«

Na to temo bomo tudi v prihodnji številki časopisa iskali mnenja, takrat v Zali, Libni, Ločni in Commercu.

številke o časopisu

Lani je izšlo 17 številok Laboda, vsega skupaj na 184 straneh. Za primerjavo povejmo, da smo sicer leto prej izdali 19 številok (dve sta bili dvojni, ena pa posebna številka), vendar na 163 straneh, kar pomeni, da smo bili v letu 1988 vendarle obsežnejši. Povprečno smo izšli na 12 straneh, en izvod glasila pa nas je stal 1180 din. Povprečna cena na stran, kar je primerljivejši podatek, je 95 din. Najcenejša je bila stran na začetku leta, in sicer 47 din, v zadnji številki pa nas je stala ena stran že 163 dinarjev.

Objavili smo nekaj nad 300 sestavkov (pri tem štejejo tudi daljše prispevke, ne pa tudi vesti, zahval itd.). Lani so dopisniki napisali 40 prispevkov. Najzvestejši je bil **MAKS BRAČIČ**, upokojenec

iz Ptujca, ki je objavil 6 prispevkov. Po trikrat so sodelovali: **Marica Praznik** iz Commerca, **Jolanda Švent in Brigita Zalokar** (socialni delavki) ter **Silva Puhar** iz Delte s svojimi pesmimi. Dvakrat so prispevali sestavke Mira Tušek in Jože Bračička iz DSSS ter Majda Kerin in Katarina Zidar iz Libne. Od direktorjev se je z dvema prispevkoma oglasil le Mirko Žagar iz Delte. Ostali so se pojavili s po enim prispevkom.

Pa naštejmo še nekaj številok: **s svojimi mnenji je v anketah sodelovalo 65 delavcev**. Poleg te rubrike (Naša mnenja o...) smo imeli še nekaj intervjujev, predstavitev ter pogovor z odgovornimi — od direktorjev do vodij proizvodnje, programov, priprav dela itd.

S tolikšnim številom neposredno v glasilo vključenih delavcev pa lahko trdimo, da je glasilo vendarle postalo lani še bolj naše, bolj odmevno.

Poleg že omenjene rubrike Naša mnenja smo imeli še tri redne rubrike — Bucike, Vprašanje-odgovor in nazadnje tudi nagradno igro, ki je zelo odmevna. Poskrbeli smo tudi za reden šopek modrosti.

Odmevi na prispevke govore, da ga berete. Toda še vedno ne vsi, kajti glasila še ostajajo. Je že tako, da je treba ljudi opozoriti na novost, na nekatere vsebine, ker nismo vsi enako nagnjeni k branju, k obveščeniosti. Zato je treba skrbeti za to, da bo nova številka glasila ponudena primerno. Ni vseeno, ali novo številko postavimo na ostanek stare; v tem primeru bo zagotovo ostala, ali po zvočniku opozorimo na vsebino, ali gre po brigadah, ali pa je kupček »kar tam nekje...«.

Za naprej želimo obdržati rubrike, ki pomenijo veliko obvezo, in jih morda le še razširiti. Za to pa bi bilo nujno še večje število rednih dopisnikov, ki bi poskrbeli tudi za avtorske prispevke. Pričakujemo, da bomo letos le dodelali normativno ureditev na področju obveščanja in tako omogočili marsikaj novega, boljšega. Išče mo tudi novo ime za glasilo.

Ugotavljamo pa tudi, da z novimi, težjimi pogoji za življenje dobiva tovarniški časopis tudi nove naloge. Posegati mora širše v prostor, poiskati slehernega človeka in se mu približati, mu pomagati (razmišljamo tudi o receptih, o malih oglasih — dam, prodam, zamenjam). Naša naloga pa je tudi oblikovno popestriti glasilo in ga tudi po tej plati narediti prijetnejšega, vabljivejšega, sproščenejšega. Pri vsem tem zelo računamo tudi na vas!

LIDIJA JEŽ

Slovenija
Moja dežela.

kaj je kakovost

Da obdržimo ime na tržišču je bilo nujno potrebno zagotoviti večjo kakovost izdelkov. Izdelki za domači trg morajo biti izdelani enako kvalitetno kot za izvoz. Kaj pa je kakovost? Preprosto rečeno, kakovost je tisto, kar je kupec pripravljen plačati. Je tisto, kar je prilagojeno in sposobno služiti namenu. Oceno za kvaliteto daje kupec, kriteriji pa so različni.

Služba kontrole kakovosti je na pobudo glavnega direktorja s 1. 3. 1989 organizirana na nivoju DO. Zajema

dela na vhodu materiala, medfazno kontrolo in končni prevzem gotovih izdelkov.

Za kvalitetno izdelan izdelek sta odgovorna delavec in njegov nadrejeni, to je brigadir. Kontrolor je samo pomoč brigadirju pri odkrivanju in preprečevanju napak. Dolžnost brigadirja in ostalih organizatorjev dela je, da reagirajo na opozorila kontrole. Zaman je, če kontrolor opozarja na napake, če brigadir ne ukrepa tako, da se napake takoj odstranijo.

Premagati moramo miselnost, če je bilo do sedaj dobro, ne vem kaj sedaj zahteva kontrola, kajti do sedaj to ni bilo dobro. Vendar smo bili sami s seboj zadovoljni, dokler je trg sprejemal naše izdelke. V zaostrenih pogojih gospodarjenja, pa je tudi kakovost izdelkov eden izmed faktorjev gospodarjenja. Le s skupnim delom vseh, ki sodelujemo v proizvodnem procesu, bomo dosegli zadovoljiv nivo kvalitete.

MARICA
PRAZNIK

tudi uspehi našega ex-tempora

Vida Slivnikar-Balantič je slovenska akademska slikarka, ki je požela velik uspeh v Evropi, pa tudi čez lužo. Njena dela grede za med in vse več je ponudb tako iz ZDA kot tudi iz Kanade. Vida Slivnikar-Balantič pa je bila tudi dvakrat nagrajena na našem ekstemporu. To pa je zapisano tudi v njenem katalogu, namenjenem razstavi v Münchnu in v kanadski

Ottawi. Laskava ocena njene ustvarjalnosti je v štirih jezikih, med pregledom njenih nagrad in sodelovanja pa smo — med velikimi imeni likovnega sveta — zapisani tudi mi.

Kako lepo je videti ime naše delovne organizacije v taki publikaciji, ki spremlja priznano slikarko širom po svetu. Gotovo bodo tudi naši

partnerji iz tujine s simpatijo prebrali ta katalog in s tem dobili dodatno, pozitivno informacijo o Labodu. Saj gresta moda in likovna ustvarjalnost vzporedno. Pa še nekaj, kljub velikemu uspehu, saj ima naša slikarka ponudbe tudi iz drugih delov sveta, pravi, da ne bo pozabila tistih, ki so ji na začetku pomagali, ki so verjeli vanjo.



- 1981 Nagrada na Ex tempore, Piran
Odkupna nagrada Krka na svobodni slikarski akademiji, Novo mesto
- 1982 Odkupna nagrada Krka na svobodni slikarski akademiji, Novo mesto
Prva nagrada na Ex tempore Labod, Novo mesto
- 1983 Prva nagrada na mednarodnem Ex tempore, Piran
Prva nagrada na Ex tempore Labod, Novo mesto
Odkupna nagrada Krka na svobodni slikarski akademiji, Novo mesto



NA PODLAGI SPREJETEGA PLANA DO, TOZD IN DSSS

OBJAVLJAMO

RAZPIS

ZA POLETNO LETOVANJE

Zima je minila brez snega in mraza, za večino smučarjev brez uživanja na smučeh, kajti širne poljane, želne snega in zimskega veselja so ostale same v zimskem spanju, pričakujoč sonca in toplih spomladanskih vetrov.

Sedaj pa je čas, da se pripravljamo za poletno letovanje. Pričakujemo, da nam narava ne bo obrnila hrbet tudi poleti, zato si vsi, ki nameravate letovati preberite razpis in pravočasno oddajte svoje prijave na za to določena mesta.

Tudi letos bomo koristili letne dopuste v pretežni meri v juliju, zato bo tudi letovanje organizirano tako, da bo počitniške kapacitete možno koristiti v času kolektivnih dopustov TOZD in DSSS, in sicer v okvirnem času od 29. oz. 30. 6. do 29. 7. v najemnih kapacitetah in od 30. 6. do 30. 7. v lastnih počitniških objektih. Pri najemnih dekadah je razvidno, da se bodo morali TOZD oz. letovalci, ki bodo letovali v prvi dekadi, nekoliko prilagoditi terminu.

dopustih, seveda če bodo imeli za to dovoljenje od svojih zdravnikov. Ravno tako bo možno letovati tudi v času od 30. 8., to je cel mesec september.

Tudi upokojenci in ostali, ki bi želeli letovati, imajo na voljo za letovanje termine od 26. aprila do 30. junija in od 30. avgusta do 1. oktobra, toda izključno

samo v naših lastnih počitniških objektih. Upokojencem, ki imajo šoloobvezne otroke, bomo po možnosti omogočili letovanje v mesecu avgustu.

KDO IN KDAJ LETUJE?

V prvi dekadi, v času od 29. 6. oz. 30. 6. do 9. oz. 10. 7., bodo lahko letovali v pretežni meri TOZD Libna, Tip-top,

Temenica in Zala, delno pa še TOZD Commerce in DSSS. V drugi dekadi, v času od 9. oz. 10. 7. do 19. oz. 20. 7., bodo lahko letovali delno TOZD kot v prvi dekadi in delno vsi ostali TOZD in DSSS, to je Ločna, Delta, Commerce in DSSS. V tretji dekadi, v času od 19. oz. 20. 7. do 29. oz. 30. 7., TOZD Ločna, Delta, Commerce in DSSS. V Nerezinah in Savudriji je možno letovati tudi pred 30. 6. Počitniško naselje v Nerezinah bo pričelo sprejemati prve letovalce že za prvomajske praznike, ali natančneje od 26. 4. dalje. Naselje bo odprto vse do konca septembra. V domu v Savudriji bo možno letovati od 1. 6. dalje, po potrebi pa tudi že prej.

Do 30. 6. dalje letujejo tudi delavci naše DO, ki bodo na porodniških ali daljših bolniških

**Kam za prvomajske praznike?
Na morje v Nerezine ali
v Savudrijo**

KJE BOMO LAHKO LETOVALI?

Letos bomo lahko letovali poleg naših kapacitet v Nerezinah in Savudriji še v najetih apartmajih pri turističnih agencijah. Ti apartmaji so na otoku Krku v naselju Porat ali Baška, na otoku Rabu v naselju Barbat ali Banjol, na otoku Cresu v mestu Cresu, na otoku Pagu v Novalji ali Stari Novalji in mestu Pagu, v Zadru oz. v primestju, to je v Boriku in Diklu poleg Borika, v Biogradu na morju in Filip Jakovu, v Pirovcu, v Vodicah-Srima pri Šibeniku, v Tjesnem ali Murterju, polpenzionu na Braču v Sutivanu in v Bohinju, Stara Fužina apartma Triglav.

V zgoraj navedenih krajih imamo od enega do 6 apartmajev, razen v Nerezinah, kjer imamo 26 lastnih apartmajev.

Apartmenti so dva, tri, štiri in petposteljni, največ je štiriposteljni. Tudi v letošnjem letu bo možno letovati v domu Panorama na Ljubelju, in sicer predvsem v času od 15. 7. do 15. 8., ne glede za koliko dni, seveda po predhodnem dogovoru in z ustreznim napotnico, katero boste dobili v splošni službi DSSS v Novem mestu.

Labodove apartmaje več ali manj že poznamo, a vseeno naj povemo, da je od 26 apartmajev v Nerezinah 6 garsonier, ki imajo po dve ležišči in eno pomožno ležišče, ostali apartmaji pa imajo vsi po štiri ležišča in dve pomožni ležišči. V Savudriji sta dva apartmaja s po štirimi ležišči in en apartma s petimi ležišči. Prikolici, ki bosta v campu Pineta v Savudriji, imata vsaka po štiri ležišča (opremljeni sta z baldahinom).

Najeti apartmaji so povečini v privatnih hišah, vsi so prve kategorije, kategorizacijo opravi občinske turistične inšpekcijske službe. Triposteljni apartmaji imajo povečini spalnico z dvema ležiščema, kuhinjsko nišo z jedilnico z vsem potrebnim za kuhanje in dnevni prostor, v katerem je povečini tretje ležišče, in še toaletne prostore (tuš, kad, WC).

Štiri in petposteljni apartmaji imajo po dve spalnici s po dvema ležiščema, kuhinjo in jedilnico oz. dnevni prostor, kjer je še peto oz. pomožno ležišče, ter toaletne prostore.

Naj velja opozorilo, da lahko letuje le toliko letovalcev v posameznem apartmaju, kolikor je postelj, oz. le toliko, za kolikor oseb je izdana napotnica (voucher). To velja za vse apartmaje, za naše lastne in najete.

Posebnost za Brač-Sutivan
Kakor smo že omenili, ponujamo letovanje v Sutivanu z polpenzionsko oskrbo v Kom-

pasovem klubu v Kovanjinovih dvorih. Bivanje je v zasebnih dvoposteljnih sobah, vse ostalo pa v klubu. Sem spadajo razne športne aktivnosti, kulturne in zabavne prireditve, družabna srečanja, nočne in dnevne krožne vožnje po morju in drugo. V Sutivanu je možno letovati tudi v avgustu in septembru in tudi v drugi polovici junija. Torej vsi zainteresirani naj se po svojih možnostih prijavijo za katerikoli termin, in sicer lahko za sedem ali štirinajst dni, menjava so ob sobotah. Če bo za julij, v času kolektivnih dopustov, kazalo uvesti tudi sedem oz. štirinajst dnevne dekade, se bomo prilagajali.

V Bohinju, v Stari Fužini, bomo imeli za letovanje na voljo en štiriposteljni apartma. Letovanje bo sedemdnevno. Hiša, v kateri se boste nahajali, ima 27 apartmajev. V spodnjih prostorih boste našli restavracijo z aperitiv barom, televizijo, opremljen trim kabinet, z mizo na



namizni tenis in drugo. Poleti se boste lahko kopali v jezeru ne daleč stran od hiše. Od tu je tudi idealno izhodišče za kratke, a lepe izlete, kot so: ob jezeru do slapa Savice, planini Voglar ali Uskovnica, kanjon Mostnice ipd. Apartmaji so lepi, novi, letos v uporabi drugo leto.

ROK PRIJAV ZA LETOVANJE JE 14. 4. 1989

Prijavnice, ki ste jih prejeli skupaj z glasilom, pravilno in popolno želeno izpolnite in jih oddajte v tajništvo vaše TOZD, delavci DSSS pa v splošno službo. V splošno službo DSSS oddajo prijavnice tudi vsi upokojenci DO iz kateregakoli TOZD in vsi letovalci, ki želijo letovati v

terminih izven kolektivnih dopustov, vsi zainteresirani za letovanje na Ljubelju in vsi, ki bi želeli letovati za prvomajske praznike.

Tudi prijave za prvomajske praznike oddajte do 14. 4. 1989.

CENE LETOVANJA IN PLAČILNI POGOJI

Že na začetku moramo povedati, da zaenkrat ne razpolagamo s konkretnimi cenami, zato bomo vse o cenah podrobno objavili v prihodnji številki našega glasila, po potrebi pa tudi izdali posebni informativni bilten.

Cene so problem zase, saj smo vsi prič tej norišnici. Realno postaviti ceno turističnih in gostinskih uslug v tem času za

bližajočo se poletno sezono, pa bi bila prava umetnost.

Predvidevamo, da se bodo cene gibale med 20.000 in 25.000 dinarjev za režijske stroške dnevno po osebi in še turistična taksa, katere višina tudi še ni znana. Predvideva se, da bo dnevna taksa za odrasle med 2000 in 3000 dinarjev. Letovalcem, ki bodo letovali v najemnih apartmajih, ne bo potrebno s sabo jemati posteljnine (ostali jo morajo, ker je v naših objektih ni). Zato bo med lastnimi in najemnimi kapacitetami tudi mala razlika v ceni. Za letovanje v Nerezinah, Savudriji, prikolicah, ki bodo kampirane v Savudriji in na Ljubelju, bo cena za nekaj tisočakov manjša.

Cene so za vse letovalce enake, ne glede na starost otrok, pa



LABOD
Tovarna oblačil
NOVO MESTO

PRIJAVA ZA LETOVANJE

Ime in priimek:

Stalno bivališče

TOZD oz. DSSS:

Prosilci za dodelitev letovanja morajo biti vpisani v spodnji rubriki pod zaporedno št. 1 (na vrhu seznama). Opozarjamo, da so veljavne samo tiste prijavnice, ki imajo izpolnjene vse rubrike. Torej, bodite natančni in dosledni pri izpolnjevanju!

Zap. št.	Ime in priimek	Sorodstvo razm. s prosilcem	Zaposlen pri	Datum rojstva
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

Glede na to, da imamo letos na voljo veliko različnih krajev za letovanje, tudi samo s po nekaj apartmaji, navedite vsaj tri možne lokacije in termine letovanja. Če bo le mogoče bomo ustregli vašim željam. Kraj letovanja:

1.
2.
3.

Želen termin letovanja:

od..... do..... ali od..... do.....

Izjavljam, da mi lahko obračunate stroške letovanja v treh obrokih, in sicer pri akontaciji OD za mesec maj, junij, julij.

Upokojenci in drugi uporabniki plačajo stroške letovanja na podlagi izstavljenega računa v predpisanem roku. Prijavnico oddajte v tajništvo TOZD ali v splošno službo DSSS najpozneje do 14. aprila 1989.

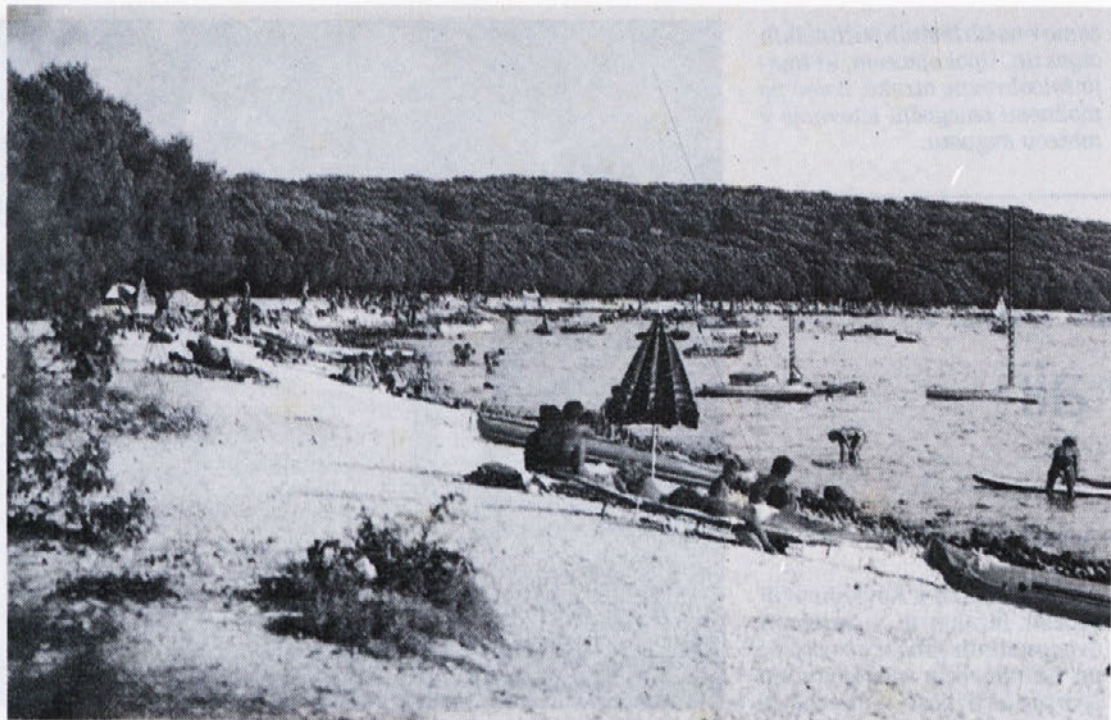
V....., dne1989

Lastnoročni podpis:

če so tudi med letovalci čisto majhni dojenčki. Osnovne cene (za lastne in najete apartmaje), ki bodo dokončno določene, bodo veljale za delavce DO Labod, zakonske partnerje in nepreskrbljene otroke in za vse upokojujence DO labod. Za družinske člane se upoštevajo zakonci, nepreskrbljeni otroci, tudi izvenzakonski, in partner delavca v izvenzakonski skupnosti, če ta traja več kot dve leti. Cena letovanja za ostale soletovalce, to je za preskrbljene družinske člane (otroke, ki majo svoj dohodek, poročene otroke, njihove zakonce in vnuke, starše, tašče in tate) in za vse ostale soletovalce bo predvidoma enkrat večja.

Letovanje na Ljubelju bo po vsej verjetnosti za 20% cenejše od letovanja na morju.

Za soletovalce in preskrbljene družinske člane, ki so zaposleni v katerikoli DO ali ustanovi, ki je članica Počitniške skupnosti Krško, je višina plačila za letovanje enaka kot za naše delavce, vendar velja to le za letovanje v naših lastnih počitniških objektih. Kakšna bo cena za letovanje oz. koriščenje polpenzijskih storitev v Sutivanu na Braču, še ni nič znane. Lahko le ugibamo, da bo cena glede na lanske cene v letošnjem letu od 70.000 do 80.000 dinarjev dnevno. Interesenti za letovanje v Sutivanu



bodo lahko cene dobili pred oddajo prijavnice v splošni službi DSSS.

NAČIN PLAČEVANJA

Delavci DO Labod bodo stroške letovanja plačali v treh zaporednih obrokih, in sicer od osebne dohodka za mesec maj, junij in julij. Letovalci, ki

bodo letovali v Nerezinah, bodo ob odhodu iz naselja plačali na recepciji naselja le turistično takso. do takso plačali skupaj z osnovnimi stroški.

Upokojujenci naše DO in ostali uporabniki naših kapacitet bodo stroške letovanja plačali na podlagi računa v enkratnem znesku v predpisanem roku. Takso za bivanje v Nerezinah pa plačajo na recepciji naselja.

Opozorjamo, da se delavcu, ki mu je bilo dodeljeno letovanje, a ne letuje v dodeljenem terminu in ni pravočasno odpovedal letovanja, nastali stroški zaračunajo.

V času glavne sezone, to je od 20. 6. do 31. 8., se apartmaji plačajo najmanj za toliko oseb, kot je v posameznem apartmaju rednih ležišč oz. za kolikor oseb je bila izdana napotnica.

V apartmajih v Nerezinah lahko letuje največ šest oseb (redno so štiri ležišča) in v garsonierah tri osebe, eventualno 4, če so, recimo, poleg dveh odraslih oseb manjši otroci (redno sta dve ležišči).

V Savudriji lahko letujejo v stanovanju št. 1 in 2 po štiri osebe, z manjšimi otroci tudi 5, in v stanovanju št. 3 pet oseb, z manjšimi otroci tudi do 6 oseb. V prikolicah pa lahko letujejo največ po štiri osebe. V najetih apartmajih lahko letuje toliko oseb, kolikor ima apartma ležišč oziroma za kolikor je izdan dokument.

Prosimo, da upoštevate navodila in da prijavnice popolno in natančno izpolnete, kajti le take bomo upoštevali pri nadaljnjih obravnavah. Ne pozabite, da lahko letuje le tisti, ki je napisan na spremnih dokumentih.

Kje se bodo letovalci javili ob prihodu na letovanje in ostale informacije bodo objavljene v glasilu, sicer pa se za vse ostale nejasnosti v zvezi z letovanjem lahko obračate na splošno službo DSSS v Novo mesto.

Pripravil:
JOŽE MUHIČ





Na letnem srečanju se dobe upokojenke tozda Temenice ob 8. marcu. Ob tej priložnosti je nastal tudi posnetek, na katerem se jim je pridružila tudi direktorica tozda.

praznovanje — času primerno

Kako smo po tozdih letos obeležili naš praznik? V glavnem skromnejše. V novomeškem delu Laboda je bilo slišati veliko pripomb, ki so govorile celo o preskromni obeležitvi. Pa poglejmo, kako smo se kje imeli:

V Delti so se delavke samo z dvema glasovoma proti odločile, da nimajo posebne proslave za 8. marec, ker so prezasedeni z delom, saj prenašajo iz maja v marec dva dodatna delovna dneva. Tako so si na praznik vzeli le prosto uro, ki gre na račun tribunskega časa, in ob skromni obeležitvi predali priznanja jubilentom in nagracem. Kljub temu pa pravijo, da je bilo prav prijetno.

V Temenici so pripravili majhno slovesnost v petek, 10. marca, ker jim obveznosti niso dopuščale, da bi praznovali na sam praznik. Pripravili so majhno slovesnost za jubilate in to združili z letnim srečanjem upokojenec tega tozda.

V Libni predvidena proslava za 8. marec ni naletela na posebno odobravanje, kar je pokazala tudi anketa sindikata v tem tozdu. Delavke so se bolj nagibale k simbolični obdaritvi, za kar je bilo

planiranih tudi malo sredstev — 8 milijonov din. Tako je nazadnje sprejel delavski svet in za tem še zbor pobudo, da denar raje nakažejo v humanitarne namene — 4 milijone din v zdravstveni dom Krško za nabavo ultrazvoka, 2 milijona din za nabavo opreme, preostali denar pa so s sklepom namenili za pomoč na Kosovo. Ta denar sicer še ni poslan, njegov namen pa je vendarle jasen. Tako so jubilentom podelili priznanje pol ure pred iztekom delovnega časa v vsaki brigadi posebej, praznik pa so obeležili tudi s primerno malico.

V Tip-topu je zelo aktivna skupina mladih, ki je tudi tokrat poskrbela za primeren kulturni program ob obeležitvi praznika, to je na torek, 7. marca. Na torek namreč delajo 10 ur in tako so dve uri prej sedli skupaj, prisluhnili programu in podelili priznanja jubilentom. Na sam 8. marec pa je vsaka delavka dobila še nagelj. »Mislili, da smo praznik obeležili sicer skromno, vendarle dostojno in predvsem času primerno,« je dejala An-

gelca Blatnik, v. d. direktorja tozda.

Letos je bila obeležitev praznika v Zali predvsem delovna. Zala je zelo zasedena z delom, česar so seveda veseli. Zato so tudi podelitev priznanj izpeljali kar v proizvodnji, za sam praznik pa je vsaka delavka prejela simbolično darilce. Prejšnja leta so imeli sicer tudi proslave s programom, letos pa — kot rečeno — zaradi dela ni bilo časa in ne možnosti praznovati širše, čeprav Zala praznuje tokrat svojih 20 let.

V novomeškem delu Laboda smo praznovali na 8.

marca s tem, da smo imeli majhno proslavo v šivalnici Ločne. Čeprav je to »tadolga sreda«, smo imeli proslavo ob 13. uri in s tem omogočili, da so matere in žene lahko tudi v družinskem krogu imele več časa zase. Po uvodu glavnega direktorja je nastopil ansambel Labod iz Titovega Velenja, ki je v glavnem razočaral. Sicer pa preberimo nekaj mnenj:

Slavica Putrih, Ločna: »Letošnje praznovanje je bilo skromno, pod nivojem pa je bil nastop. Imeli smo že priznane umetnike in menim, da bi bil boljši samo simboličen nastop otrok kot ansambel, ki je zasilen, nastop pa celo neokusen. Morda je praznovanje 8. marca že preživeto, morda prisiljeno. Za drugo leto bo treba bolj razmisliti, kako in kaj.«

Branka Mikša in Martina Kovač, Ločna: »Praznovanje jubileja je bilo sicer stabilizacijsko, skromnejše kot sicer, vendar kljub temu prav prijetno. Ansambel nas je predvsem na zakuski zabaval, kar je bilo prijetno. Za nastop je slišati veliko pripomb, vendar midve jih nimava. Sva jubilatki, 20 let v Ločni, in zato sva, tako kot večina jubilentov v Ločni, pripravili za svojo brigado še dodatno majhno slovesnost. Tako smo s svojo pomočjo naredili jubilej bogatejši. Pa tudi na uradno obeležitev, kljub skromnosti, nimava pripomb.«

Sonja Gajič, DSSS: »Obeležitev praznika je bila primerna času. Sam nastop pa je bil malce delikaten, spektakljev.«



Tri jubilatke iz Ločne, ki so letos praznovale 20 let dela v tem kolektivu: Jožica Maranče, Branka Mikša in Jožica Radovan.

vsake oči imajo svojega »malarja«

Kako pripraviti modele za sejem ali propagandne akcije?

Nekaj misli bi rada pojasnila, ker dosti kolegov v našem krogu ne ve in si ne zna predstavljati, kako potekajo priprave za sejem.

Naša kolekcija obsega zelo širok asortiman modelov. Od moških srajc, teh je preko 100 modelov, 100 bluz, 100 kril in hlač in VO, kjer so plašči, kostimi, jope, blejzerji in kompleti — tudi teh je preko 100 modelov. Torej kolekcija obsega približno 500 izdelkov. Najlepši in največ kuponov prispe v tovarno sredi decembra ali pa še kasneje po novem letu. Istočasno je ljubljanski sejem, čez nekaj dni pa so že končujejo prvi izdelki kolekcije in tudi stranke so že pred vrati.

Modeli so v večini lepi, posebno tisti iz uvoženih tkanin. Toda če jih postaviš skupaj, so zelo različni po tkanini in kreaciji. Treba je najti skupni jezik, se dogovarjati in kompletirati. Pred vsakim sejmom imamo kreatorji s propagandistom sestanek, s katerim je seznanjen tudi direktor TOZD Commerce. Na sestanek naj bi vsi kreatorji prišli z svojim idejnim osnutkom — glede skupne note na sejmski predstavitev. In to: od osnovne barve prostora, kompletnosti modelov, modnih dodatkov... Ko se dogovorimo za osnovni koncept, začnemo z delom. Iz cele kolekcije, v kolikor so modeli že gotovi, izberemo modele le v tistih modnih trendih, ki so aktualni za naslednjo sezono. Včasih jih dopolnimo tudi s kakšnimi novimi oziroma novejšimi vzorci. Če se spominjam nekaj let nazaj, je večina tovarn delala samo sejmske kolekcije, kar mnogi počno še danes. Npr. Almira, Rašica, Beti... Če so kupci zainteresirani za razstavljen oblačila, delajo ta v manjših količinah. S takšnimi modeli si ponavadi delaš reklamo, s klasiko gotovo ne. Labod je skoraj v 90% razstavljal modele iz redne kolekcije, pa so nam nekateri očitali, zakaj ne moremo dati od sebe večje kompletnosti stila, in to v eni tkanini v večjem izboru. Včasih smo dobili priznanja, drugič zopet ne.

Moram povedati, da kreatorji gledamo, kakšne so možnosti in da kljub veliki kvadraturi sejma pripravimo modele v barvah in kreaciji, ki so aktualne za naslednjo sezono. To se pravi za jutri, ne za danes. Zato je tudi naš moto reklame: moda za čas, ki prihaja. Priznati moram, da je to veliko dela in priprav in da nekateri kolegi oziroma dosti naših sodelavcev ne ve, kaj bo pokazala naslednja sezona. Kreatorji, ki zasledujejo modne tendence in peščico teh uveljavijo v svojih kolekcijah, tudi na sejmu prikažejo, kaj napovedujejo modne tendence, ki prihajajo. Nekateri nam to sicer očitajo, ko pa preteče določeni čas, se stvari pokažejo v obratni smeri. Zato nas čudijo nekatera mnenja, da naša letošnja sejmska kolekcija ni za naš trg. Od 500 modelov iz kolekcije jih zberemo približno od 30 do 50 za sejmski prostor in ti izdelki se morajo med seboj dopolnjevati.

Sicer so mnenja različna tudi takrat, kadar je priznanje. Nekateri si želijo pogumne in modne modele, drugi klasične, tretji elegantne. V glavnem presojujejo po svojem okusu. Tudi pri zaključevanju se to odraža. Npr. Jugoeport bi želel, da bi se modeli med seboj bolj ujemale, kompletirali po kreaciji in tkanini. Drugi si zopet želijo več modnih dodatkov — od okrasnih rož, pasov, pentlj, okrasnih robcev. Sicer je to res, da je izdelek dražji, toda paša za oči je večja in trgovinam bi bila ponujena večja kompletnost, kar se lažje in lepše proda.

Naš cilj je eleganca. Na tem gradimo že nekaj let. Kreatorji si gotovo ne želimo, da bi se ta moto zrušil, kakor tudi ostali ne. Zato se trudimo za naš boljši jutri. In še nekaj mi verjemite, kar si potihoma želi skoraj vsaka ženska — biti opazna. Prepričana sem, da se v naših oblačilih večina žensk počuti udobno in bolj samozavestno v različnih priložnostih, ne samo v službi, temveč tudi v zasebnem življenju. In včasih se je le treba malo ozreti naokrog, in prisluhniti evropskim sapicam.

JELKA



Ob letošnji akciji »Podarim — dobim« bo 100 nagrajencev prejelo Labodove izdelke. Na žrebanju si je Rifle pozorno ogledoval manekenki, ki sta predstavljali naša oblačila...

bucike

Veliko pravilnikov in drugih aktov imamo, ki jih pa ne spoštujemo. Marsikaj bi tu lahko naštel, pa se omejimo le na pravilnik o priznanjih in jubilejih, ki je bil pred nedavnim tako aktualen in ki smo ga v tolikih točkah kršili.

Višina jubilejne nagrade je vezana na povprečje OD v zadnjih treh mesecih v gospodarstvu SRS, prvi predlog je bil narejen — tako kot lani — na celotno povprečje, kar pomeni veliko razliko. Na pritožbo delavke iz Tiptopa se je sicer ta napaka delno popravila, kajti prišlo je do izplačila v povprečju zadnjih treh mesecev preteklega leta, ne pa zadnjih treh mesecev. Vendar uradni podatek je vezan na zadnje trimesečje preteklega leta. To je edini verodostojen podatek, objavlja pa ga Uradni list.

10. člen tega pravilnika govori o nepretrgani delovni dobi, kar tudi ni vedno spoštovano. Sicer je bilo kasneje sprejeto stališče, naj bi kot nepretrgano delovno dobo šteli tudi tiste primere, ko je delavka za leto dni prekinila delo zaradi poroda oz. neurejenega varstva otrok. Vendar sam pravilnik o tem ne govori. Torej ga tudi v tem členu kršimo.

Pravilnik navaja, da ob prazniku DO podeljujemo plaketo DO. V enem od tozdov pa so letos prejeli obrazce za »najboljšega delavca«, česar pravilnik sploh ne navaja!

Poleg tega se moramo spomniti, da smo podpisniki branžnega sporazuma, ki upošteva celotno delovno dobo, v Labodu pa se omejimo le na tiste jubileje, ki so vezani na našo delovno organizacijo.

Torej imamo pravilnik zato, da ga dosledno kršimo? Kajti iz leta v leto se več ali manj ponavljajo odstopanja. Spremembe bi morali vnesti v pravilnik ali pa upoštevati določila tega. Eno z drugim pa ne gre, čeprav je jasno, da so določila včasih kršena zato, da bi »ustregli« delavcem. Toda nihče si nima pravice nabirati točk zase na račun kršenja sprejetih določil.

VPRAŠANJE

98. člen pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in sredstev skupne porabe pravi, da je osnova za jubilejno nagrado poprečni mesečni čisti dohodek delavca v gospodarstvu SRS v predhodnem trimesečnem obdobju.

Sprašujemo vas:

1. Katero predhodno trimesečje naj bi se upoštevalo, če je izplačilo v mesecu marcu (navedite mesece)?

2. Kako to, da je za letošnje jubilate tolmačenje tega člena pravilnika drugačno in obračunano po zadnjem trimesečju za leto 1988?

3. Čemu smo jubilarji v letu 1988 prejeli nagrade po osnovi, preračunani iz poprečja za celo leto 1987, in ne zadnjega trimesečja?

4. Kakšna bo osnova za leto 1990?

5. Ali nismo vsi labodovci?

6. Ali imamo morda več pravilnikov?



Kot smo že poročali, so nas obiskali predstavniki republiškega in zveznega odbora tekstilcev. Na posnetku sta — ob predstavnikih iz Laboda — predsednica in sekretar republiškega odbora naše dejavnosti. Takih srečanj je še premalo.

jo bomo določili (primer: zaradi sindikalne liste ipd.).

PRIPOMBA:

Torej operirati z vsebino odnosov in s številkami ni eno in isto. V primeru, da bi to nagrado določali na osnove le naših OD, bi lahko resnično imeli poprečni OD iz zadnjega trimesečja (december, januar, februar). No,

zaenkrat smo vezani na družbeni dogovor oz. v bodoče, če spremenimo, na sindikalno listo, kar pomeni, da delavci želijo imeti nekatere reči enako urejene v SRS. Za nas velja toliko bolj, ker je naše poprečje dostikrat nižje od republiškega gospodarstva.

Vodja pravne službe:
DMITAR PERIĆ, dipl. iur.

govoriš se, pohecaš. Slišiš veliko spominov, veliko priznanj, veliko vsega lepega. Toda še vedno ni vseh — imajo morda obveznosti, ne morejo. Toda okoli je večina tistih, s katerimi si delil vsa ta leta, čutiš, da te imajo radi in prijeten je ta občutek. Toda... tisti tapravi zadnji dan ne more biti pozabljen. Kar koli sledi, je prepozno. Kajti zadnji aktivni dan je samo enkrat v življenju.

ODGOVOR

Ad 1:

Ker se poprečje nanaša na gospodarstvo SRS, je prav, da operiramo s podatkom, ki je nazadnje objavljen v Uradnem listu.

Čeprav je za prejšnja leta ugotovljeno, da do začetka marca dobimo ta podatek o poprečju OD v gospodarstvu SRS za preteklo leto (zato je bilo tudi takšno navodilo), je v tem letu ugotovljeno, da je v Uradnem listu SRS št. 8/89 objavljen podatek za zadnje trimesečje preteklega leta, za leto 1988 smo dobili podatek še pozneje (Ur. l. 9/89 od 10. marca, prišel po 18. 3.).

Ad 2:

Povedano v točki 1. Poleg tega menimo, da so trimesečja bližja vsebini besedila v 98. členu.

Ad 3:

Odgovor vsebuje besedilo pod točko 1.

Ad 4, 5, 6:

Osnova za prihodnje leto bo po zadnjem trimesečju, ki ga bo objavil pristojni organ. V primeru, da spremenimo osnovo v predpisanem postopku, pa bo takšna kot,

Razmislek o zadnjem delovnem dnevu pred upokojitvijo

Malo je tako dokončnih trenutkov v življenju, kot je odhod v pokoj. Če je ta odhod po 35 letih dela šivilje, ki je prav vse svoje aktivne dni pustila v enem samem kolektivu, je odhod, kljub temu da je po svoje težko pričakovani, tudi zelo težak. Zato je seveda povsem naravno, da pričakuje človek, in njegovi sodelavci, da bo na tisti zadnji aktivni dan deležen kakšne majhne pozornosti. Ne gre za materialno pozornost, ampak morda za toplo besedo nadrejenih, za pristržno slovo, ki to vendarle naj ne bi bilo v celoti.

Toda primer, o katerem beremo, se je odvijal sredi »viharnih« časov, polnih skrbi in tegob. Vsi odgovorni so imeli polno dela in tako je ta

datum ušel mimo. Končal se je zadnji delovni dan brez pravega slovesa. Veš, da je to zadnjič, ko žigosaš uro, da je to zadnji dan, za katerega boš dobil plačo za aktivno delo, od tu naprej bo še nekaj dopusta, potem pa pokojnina, vse je nekako usodno, veliko, pomembno in težko. Ob vsem tem pa še posebej boli dejstvo, da ti ni nihče — razen seveda najožjih sodelavcev — zaželel sreče in zdravja za naprej ter se ti zahvalil za 35 let dela. Greš proti izhodu in zadržuješ jok razočaranja. Za vse okoli je to nekaj povsem vsakdanjega in nihče ni pozoren na stisko. Toda zate osebno je dokončno. Zato boli.

Vrneš se, potem ko si v miru doma pripravil gostijo, da se še uradno poslovíš. Považiš širši krog tistih, s katerimi si delal vsa ta leta. Po-

včasih je prepozno



obisk pri upokojevcih

Na predlog kadrovsko-socialne službe in odgovornih v TOZD ter sekcije upokojevcov smo se tudi letos dogovorili, da obiščemo obolele upokojevence na domu.

Koncem februarja smo se dogovorili za obisk. Zbrali smo se pred restavracijo v Kostanjevici, od koder smo šli predstavniki TOZD in predstavniki sekcije upokojevcov skupaj na obisk.

Obiskali smo tri upokojevence in jih skromno obdarili. Pristrčno so nas sprejeli, bili so veseli srečanja z bivšimi sodelavci, s katerimi so

lahko poklepetali o času, ko so si delili delo in skupaj preživljali proste minute.

Bolni, vendar z ogromno volje in življenjskega optimizma preživljajo jesen življenja. Ob pomoči in skrbi svojih bližnjih, ki jim vlivajo pogum, si nabirajo življenjske moči in krepijo zdravje. Želijo si obiskati TOZD, svojo brigado in še več srečanj upokojevcov. Spomine na delovne dni so izrazili z nasmehom in s solzami v očeh, rekoč: »Lepo je bilo v Labodu«.

KATARINA ZIDAR
TOZD LIBNA



Po 35 letih dela kot vzorčna šivilja se je te dni poslovila Justi Kebelj. Ob upokojitvi so se sodelavke veselo zbrale in še en posnetek za spomin...

o temperamentih

Beseda pomeni: čustvena razgibanost, tipična oblika emocionalnih reakcij v človeku, prirojena oblika živahnosti.

Psihologija loči v človeški psihi štiri glavne temperamente: sangvinik, kolerik, flegmatik in melanholik.

Sangvinik: hitro vzkipi in se hitro umiri.

Kolerik: dolgo drži razburljivost in se počasneje umirja — nevarnost kolere.

Flegmatik: nerazburljiv, ravnodušen, hladnokrven in počasi reagira na zunanje dražljaje.

Melanholik: otožen, potrt, prevladuje duhovna depresija in mračno razpoloženje.

Je pa še eden, peti temperament, ki pa ga psihološka znanost do danes še ne omenja. Imenuje se — **patološki temperament:** dopoldne sovraži sebe, popoldne cel svet.

MAKS BRACIČ
upokojenec iz Ptuja

JOŽE BRAČIKA

sfinga

Slovenska mati
najprej naučila otroka
sesati mleko, ne krvi.

Kam ta besna mitingaška množica drvi?
Peha nas v brezno,
se tega ne zaveda?

Se tam dojenec z mlekom
krvi že nasesa.

Kakšen je človek,
ki ljudi tako navaja,
tako želi si priti na oblast,
da duše svojih vragu že prodaja,
otroke spravlja že ob čast.

To ni več človek,
ni žival.

Ta za tako zeleni prestol
svoje in vse nas
hudiču je prodal.

Komu bo vladal,
če bo sam ostal.

dobro je vedeti

Po čem se razlikujejo olja

Prosim vas za pojasnilo, po čem se razlikujejo vrste jedilnih olj, kot so olivno, sončnično, sojino, olje iz koruznih kalčkov in rastlinsko olje. Cene so razen za olivno olje — zelo izenačene, prodajalke pa tudi ne vedo povedati nič določnejšega. Hvala za odgovor!

J. P.

Olje iz pšeničnih kalčkov **Oleum Triticici** — pridobivajo kot stranski proizvod v industrijskih mlinih, kjer mehansko ločujejo pšenične kalčke od zrnja, ki gre v mletje. Od mastnih kislin je v tem olju največ linolne, olinske in linoleske. V olju je tudi veliko vitamina E.

Olje iz koruznih kalčkov — **Oleum Maydis** — pridobivajo s cedenjem ali iztiskanjem kalčkov v koruznem zrnju, *Zea mays* L. Poaceae. Nekoliko cenejše je od olja iz pšeničnih kalčkov. Od mastnih kislin je v njem največ linolne in oleinske. Vsebuje obilo vitamina E (»Evit« in podobna olja). Nepeneči delež mastnega olja iz koruznih kalčkov je v glavnem iz sterola (sterina), sitosterola in zmesi dihidrositosterola.

Sitosterin je najpogostejši rastlinski sterin. Še posebej veliko ga je v pšeničnih kalčkih. Pridobivajo pa ga tudi kot stranski proizvod v industriji drugih mastnih olj.

Sojino olje vsebuje okoli 18 odstotkov olja **Oleum Sojae**, ki ga sestavljajo gliceridi mastnih kislin: 50% linolne kisline, 32% oleina, 6% pal-

mitina, 4% stearina, 2% linoleina in drugi gliceridi. S temi olji proizvajajo mila, glicerol in firnež. Oksidirano sojino olje v tehniki nadomešča ricinusovo, ker je še bolj židko.

Sončnično olje — **Oleum Heliantici** — pridobivajo s hladnim cedenjem očiščenega in oluščena sončničnega semena, *Helianthus annuus* L. — *Compositae*. Sončnice pri nas gojijo na prostranih površinah kot zelo pomembno oljarico.

S prvim hladnim cedenjem semenskih jedrc pridobijo 18 do 20% prvovrstnega olja. Neoluščeno seme vsebuje okoli 25% olja, 16% dušičnatih snovi, 13% nedušičnatih ekstraktivnih snovi, 23% vlaken in 3,3% vode.

Olje, dobljeno s hladnim cedenjem, je svetlorumene barve in prijetnega vonja in okusa. Vsebuje 33% oleinske, 55% linolne in okoli 8% plamitinske, stearinske in še drugih trdnih kislin.

Največ olja porabimo v prehrani. V farmaciji pa je podlaga za razne zdravitelne masti, masti za zunanjo rabo.

iz revije ZDRAVJE



milanski pogledi

MODIT je sejem mode v Milanu, ki prikazuje jesensko-zimsko kolekcijo za 1989-90. Razstavljeni so bili plašči, kostimi, kompleti, krila in hlače — vse pa v kombinaciji z bluzami.

Plašči za naslednjo jesen in zimo so ozki ali pa v novi trapez liniji z večjo hrbtno širino. Dolžine so 7/8 ali 9/10. Zapenjanje je eno- ali dvoredno. Značilni so veliki valoviti ovratniki, poudarjeni šivi in drugi izrazitejši dodatki in detajli. Tudi kape so zelo moderne. Ramena so nekoliko ožja, ramenske linije so bolj okrogle in potegnjene navzdol. Toda rokavni izrez je še vedno udobno krojen. Plašči so razdeljeni po grupah, značilne pa so zelo različne dolžine.

Redingotte so kratki pla-

šči, pod katerimi nosimo krila z gubami. Te so letos nekoliko širše — do 4 cm. Zelo moden pa je tudi »trenč« plašč. Včasih ima kratko perelino na zapenjanje z gumbi.

Pončo plašč je ponavadi volnen in je v kaj različnih dolžinah in v lepih barvnih kombinacijah.

Barve so pretežno barve začimbali indijske barve. Mi jim pravimo kar jesenske barve: vinsko rdeča, barva melancan, temno in olivno zelena, jeklo, šota in zelo modna gorčična barva ter vse druge rumenkaste barve. Še vedno sta aktualni tudi modra in črna. Predvsem črna je v mnogih kombinacijah, kar je bilo vidno v šte-

Kompleti, blejzerji, krila in hlače so v kombinacijah z bluzami zelo enotno ponudeni, saj se vse med seboj ujema in dopolnjuje. To bi lahko upoštevali tudi pri nas, saj je vse to tudi naš program. Izdelki se dopolnjujejo tako v materialu kot v barvah in stilu. Primer: če ima blejzer okrasni robček, je v tem materialu in v tej barvi tudi bluza. Med tkaninami je veliko žoržeta, svil in poliestrov. Med barvami je precej olivno zelene, opečne in nekaj črne.

Linija kril je predvsem enostavna. Dolžina pokriva ali pa razkriva kolena. Daljša krila so v pasu lahko nabrana in mehko padajo do meč ali celo členkov. Veliko je potiskanih vzorcev v maslin žoržetu.

Zelo veliko je **hlačnih kril** z vstavljenimi gubicami ali pliseji. Vse to »skrije« hlačni kroj in krilo je videti bolj ženstveno. Daljša so tudi plisirana krila, ki poudarjajo

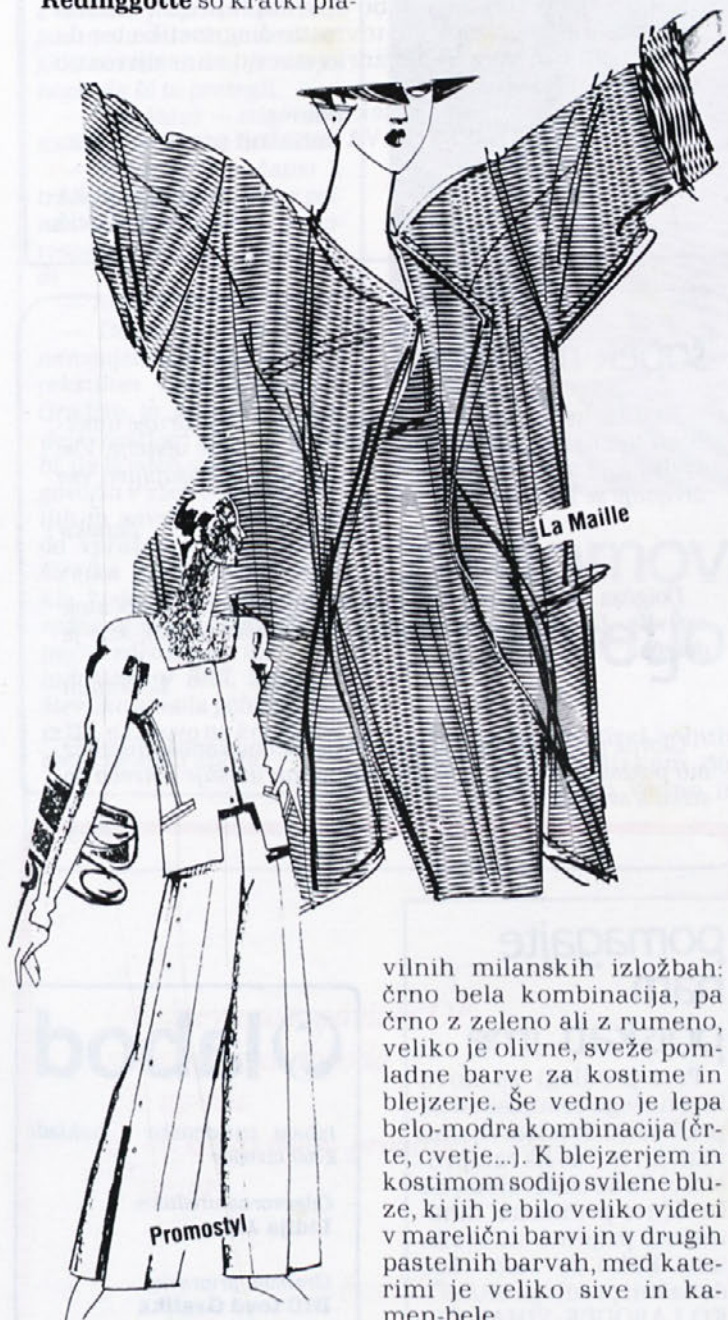
hlač pa so po celi dolžini oprijete hlače.

Bluze so pogosto v obliki moških srajc, in prav te so pogosto svilene. Sicer pa so krojene po telesu, kar poudarja ženskost. Ovratniki so čašasti ali visoki srajčni ovratniki. Rokavi so v reglanu in nekoliko nabrani. Veliko je skritih zapenjanj, veliko je vezenih ali čipkastih dodatkov.

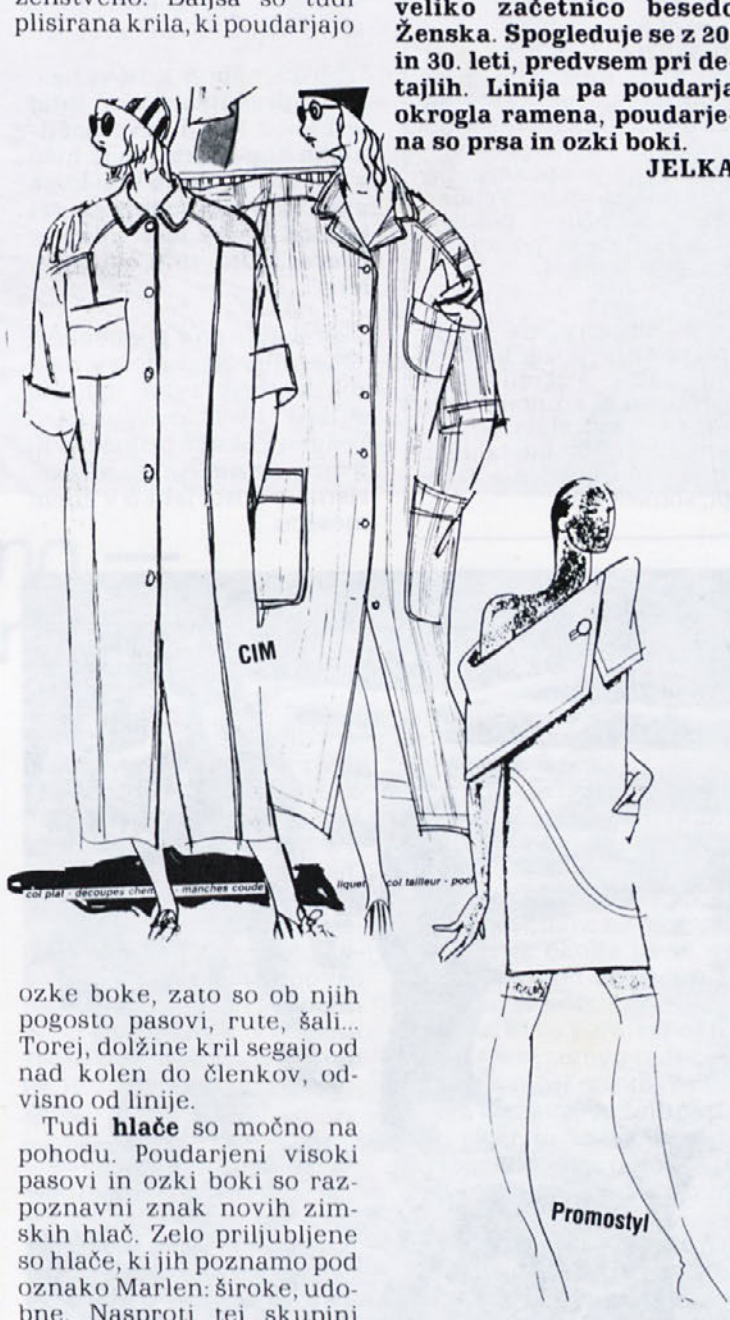
Za **blejzerje** pa veljajo fine mehke tkanine, ki so ali enobarvne, črtaste ali še vedno v Prince de Galle vzorcu. Imajo ali ovratnike v obliki fazone ali so brez ovratnika. Precej je dvorednega zapenjanja, okrasnih šivov in veliko dodatkov, kot so okrasni robčki. K temu, kot sem že omenila, sodi enaka bluza. Torej ton na ton.

Milanska moda narekuje veliko kombinacij tkanin in barv ter nenavadno barvno harmonijo. Ta moda piše z veliko začetnico besedo Ženska. Spogleduje se z 20. in 30. leti, predvsem pri detajlih. Linija pa poudarja okrogla ramena, poudarjena so prsa in ozki boki.

JELKA



vilnih milanskih izložbah: črno bela kombinacija, pa črno z zeleno ali z rumeno, veliko je olivne, sveže pomladne barve za kostime in blejzerje. Še vedno je lepa belo-modra kombinacija (črte, cvetje...). K blejzerjem in kostimom sodijo svilene bluze, ki jih je bilo veliko videti v marelični barvi in v drugih pastelnih barvah, med katerimi je veliko sive in kamen-bele.



ozke boke, zato so ob njih pogosto pasovi, rute, šali... Torej, dolžine kril segajo od nad kolena do členkov, odvisno od linije.

Tudi **hlače** so močno na pohodu. Poudarjeni visoki pasovi in ozki boki so razpoznavni znak novih zimskih hlač. Zelo priljubljene so hlače, ki jih poznamo pod oznako Marlen: široke, udobne. Nasproti tej skupini

zanimivost
s pripisom

• **Agencija
za pozabljivce**

Za tiste, ki nenehno pozabljajo datume rojstev, porok, smrti, obletnic, sestankov in tako dalje, so v ameriškem mestu Pittsburgh ustanovili agencijo za spominjanje. Odprl jo je iznajdljivi Kevin Nord, posluje pa takole: pozabljivci v agencijo pošljejo list s pomembnimi datumi, gospod Nord pa potem poskrbi, da je stranka pravočasno obveščena o datumu. To stori tako, da deset dni pred datumom, na katerega stranka nikakor ne sme pozabiti, napiše pisemce, s katerim jo opozarja na bližajoči se dan. Vendar pa Kevin Nord pokliče pozabljivce še po telefonu. Posel cvete!

PS: Sicer rojstni dnevi pri nas niso pozabljeni, bi pa imela z drugimi vsebinami taka agencija tudi pri nas dosti dela. Še posebno, če bi bdela nad sprejetimi obljubami, sklepi, stališči itd.

nagradna uganka

Tokrat smo dobili malo odgovorov — 5 iz Libne, 10 iz DSSS in 2 iz Ločne. Pa ni bilo tako težko, saj marsikje piše, da praznujemo 8. marec tudi kot praznik delovne organizacije od leta 1963.

V žiriji za žrebanje so bile Sonja Gajić, Marjana Bukovec in Milena Žagar, ki je prinesla srečo **AMALIJI PREŠEREN iz tozda Ločna**. Prejela bo bluzo. **Milena Žagar**, ki je potegnila listek, se je razveselila, da je prinesla nagrado starejši delavki, ki se tistih dogodkov iz leta 1963 še spominja. Torej je bila sreča tokrat zares pravična. Čestitamo!

Mi pa naprej k novi uganiki. **Sprašujemo vas, kdaj je Labod kupil prve počitniške kapacitete, to je hišo v Savudriji. Da bi bilo lažje uganiti, vam ponujamo tri letnice — ena med njimi je prava: 1973., 1974. ali 1975. leta?**

Žrebanje bo v ponedeljek, 17. aprila. Nagrado pa nam tokrat pripravlja splošna služba, in sicer vam nudi pečeno kokoš s prilogo in litrom vina na Sromljah. Izkoristili jo boste lahko v enem mesecu.



Zaline delavke so preizkusile svoje sposobnosti v streljanju in se pri tem dobro odrezale.

ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO
KRŠKO

zahvala za humanost

Spoštovane tovarišice!

V življenju se vse redkeje srečujemo z gestami humanosti. Eden od vzrokov je gotovo tudi vse težji splošni položaj, v precejšnji meri zamegljena vizija boljšega jutri ter vse bolj prisotna borba preživetja današnjega trenutka.

Upoštevač gornje ter dejstvo, da je vam, tovarišicam, v tej borbi naložena še bolj poudarjena odgovornost, ki sega od vašega ženskega poslanstva, prek družine in ohranjanja največje vrednote — življenja, do vašega predanega vključevanja v napore splošnega družbenega trenutka in razvoja, s toliko večjo tankočutnostjo sprejemamo humano odločitev, da današnji praznik obeležite na čisto izvirni, praznično poslanski način.

Najtopleje se vam zahvaljujemo za dodeljeno materialno pomoč z željo, da bo ravno pri vas začeta realizacija zbiranja sredstev za prepotrebni kombinirani ginekološko-srčni ultrazvok bila pravi izziv tudi ostalim delovnim okoljem in da bomo še v tem letu našo skupno zdravstveno službo dokončevali v smislu pravočasne in učinkovite tovrstne diagnostike ter da boste tudi vse ve z večjo zdravstveno zanesljivostjo stopale v novi dan.

V svojem in v imenu kolektiva

VAM ISF RENO ČESTITAVA današnji praznik 8. marec — DAN ŽENA!

dr. Rudolf Ladika
Almira Božovič

šopek modrosti

Ni težje umetnosti od življenja, zakaj za vse druge umetnosti in znanosti lahko najdeš povsod številne učitelje. Vse življenje se moramo učiti živeti in, kar je še bolj osupljivo, vse življenje se moramo učiti umreti.

Seneka

Dolgčas je paraliza naše ustvarjalne moči in občutek mrtvila. Le malo je tako težkih in bolečih stvari, kot je dolgčas.

E. Fromm

Človek je kreativen, ker mu to daje osebno zadoščenje, ker mu pogloblja zavest samega sebe in mu utešuje potrebo po stiku s svetom.

R. May

pomagajte nam poiskati ime

Prvi predlogi za novo ime našega časopisa so že pred nami. Predstavljamo vam jih in vas hkrati prosimo, da še sodelujete, da še iščete primerno, dinamično, prijetno in sveže ime. Kako so vam všeč današnji predlogi: SRAJČKO, LABODEK, VIHAR, ŽEPEK, VALOVI, VZPOREDNICE, ODMEVI?

labod

Izhaja tritedensko v nakladi
2760 izvodov

Odgovorna urednica:
Lidija Jež

Grafična priprava:
DIC tozd Grafika

Tisk:
Tiskarna »Novo mesto«